

woonde. In adresboeken ben ik deze huisnaam vreemd genoeg nooit tegengekomen.

Bronnen:

- Welwillend verstrekte informatie door huidige of vroegere bewoners en (oud)omwonenden en collega- onderzoekers van de vereniging Historische Kring d'Oude School.
- Archief vereniging Historische Kring d'Oude School: dossiers Wegen, Bouwaanvragen en Huisnamen.

- Gemeentearchief De Bilt, dossiers Bouwaanvragen arch.1.733.21.
- Gemeentearchief De Bilt, dossiers Burgerlijke Stand.
- Gemeentearchief De Bilt, fotoarchief.
- Fotomateriaal van Jan van der Heijden en het archief vereniging Historische Kring d'Oude School.

WANDELING MET EEN HISTORISCHE TERUGBLIK

J.W.H. Meijer

Komend van de Leijenseweg liep ik de 2e Brandenburgerweg in. Als ik dat omstreeks 1650 had gedaan dan was een verdere voortgang me belet door de afrastering van het terrein rond het huis *Meijenhagen* ter hoogte van de Oude Brandenburgerweg. Toen was op dat kruispunt van wegen nog niets te bespeuren van een Hertenaan, noch van een Jachtlaan. De Jachtlaan liep, zonder het schuin verlopende stuk van nu, dood tegen de oostgrens van het terrein van *Meijenhagen*, vandaar dat die weg ook wel Doodweg werd genoemd. Deze Doodweg was de uitvalsweg van *Meijenhagen* (via de Noord Houtringelaan) naar 'de wech nae Hees' en zo verder naar bijvoorbeeld Amersfoort.

Ik liep de Oude Brandenburgerweg in, ongeveer 400 m in westelijke richting en vervolgens na een bocht naar het zuiden, stak schuin de kruising over (nu een rotonde - red.) en bereikte de 1e Brandenburgerweg. Toen ik me omdraaide was heel duidelijk te zien dat de beide wegen niet in elkaars verlengde lagen. Van daaruit naar rechts de Hertenaan in kijkend, zouden we in 1650 op de rechterhoek van de Snippenlaan tussen de bomen het huis *Meijenhagen* hebben kunnen zien en op de linkerhoek ertegenover de bijbehorende boerderij. Men heeft mij eens verteld dat het pand Snippenlaan 5 gedeeltelijk op de oude boerderijfundering zou staan.

Onmogelijk is dit beslist niet, want van het huis zelf zijn nog muurresten in de achtertuinen aanwezig. Het vijvertje in Tuindorp ten noorden van het grote huis was eens de viskom waarin levende vis vers werd gehouden voor het middagmaal.

Als ik mij weer omdraai en mijn wandeling vervolg ligt er een vrij brede weg voor me die in zuidelijke richting voert. Een lief kind heeft vele namen zegt men wel eens en als dat ook opgaat voor wegen, dan heeft de 1e Brandenburgerweg niet te klagen. In diverse oude stukken komen we ze tegen: Haechsteech, Steech van Meijenhagen, Steene Camersteegh, Steech van de hofstede den Eijck, Tiendweg en Brandenburgersteeg. En dat allemaal voor een smalle zandweg zoals alle wegen in die tijd in De Bilt. Het westelijke fietspad van de circa een km lange 1e Brandenburgerweg ligt boven de westelijke sloot van de oude zandweg; de oostelijke sloot ligt onder de oostelijke helft van de rijweg: twee groene bermten met eikenbomen beplant en een circa drie en een halve meter brede zandweg ertussen. De naam Haechsteeg zal duiden op de meidoornhagen die als veeafzetting dienden. Zelfs in onze tijd kan men achter de begraafplaats nog restanten van de rode en witte meidoorn vinden. Als ze in bloei staan een vrolijke noot in het landschap. Omdat ik met u naar de Groenekanseweg

wil, vervolgen we onze weg en krijgen links de Anthonie van Leeuwenhoeklaan, de uiterste zuidgrens van *Meijenhagen*. Even eerder rechts een weggetje naar de boerderij *Oldenbrandenburg* (zie foto omslag – red.), die inmiddels afgebroken is en waar nu het winkelcentrum Planetenbaan zich bevindt. Moeizaam verder sjokkend door het rulle zand of na regenval glijdend door de modder, bereikte de wandelaar een (vermoedelijk) stenen boogbrug over de Bisschopswetering en kwam uit op de naast de wetering gelegen dijk. Onze Groenekansegweg werd oudtijds aangegeven met Oude Weteringsedijk, Achterweteringsedijk of Groenekansedijk. Hoezo een stenen boogbrug? Bij de aanleg van het stamriool werden aan weerszijden van die oude wetering ruw behakte eiken balken gevonden waarbij puin en wat stenen. Een stuk muur van een halve meter hoog helde iets over, mogelijk de aanzet van een boog. Het gebruikte steenformaat was ca. 28/29 x 13,5 x 7 cm waardoor deze brug mogelijk in het begin van de XVe eeuw gebouwd zou kunnen zijn.

Langs de genoemde wegen was alleen op grotere afstand enige bebouwing van formaat aanwezig met veel grond. Aan de noordzijde van de Bisschopswetering stond een rijtje kleinere boerenhofsteden met boomgaarden en erven. Dankzij de bewaard gebleven Scabinale Acten van het Gerecht Oostbroek en De Bilt is er wel het een en ander bekend geworden van dit stukje langs de Groenekansegweg.

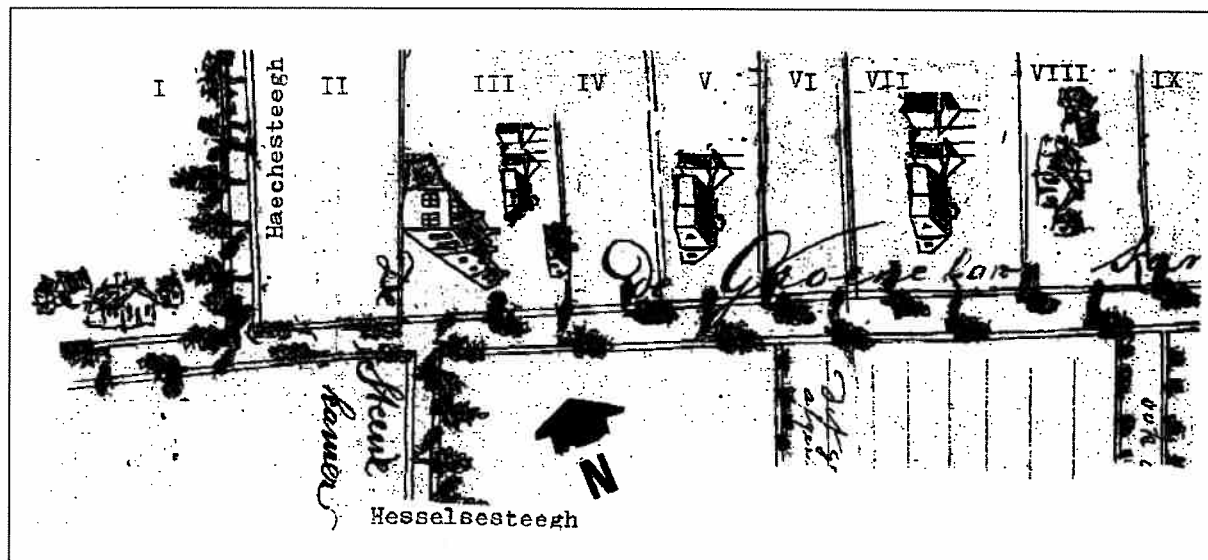
Langs de Groenekansedijk omstreeks 1650

De Groenekansegweg ver buiten het dorpscentrum kende zo rond 1650 al vrij veel bebouwing, vijf boerderijen of boerderijtjes op een rijtje. Ze stonden alle aan de noordkant langs de Bisschopswetering. Als we in die tijd op de Hessenweg stonden dan zouden we naar links kijkend de hofstede *De Eyck* zien. Deze lag direct ten westen van de 1e Brandenburgerweg en was eigendom van Pauwel Anthonis, die we ook reeds in 1630 daar konden vinden. Recht voor ons zien we de boerderij *De Steene Camer*, eigendom van Diderick de Leeuw, ontvanger van de 30e en 40e penning. Tussen de 1e Brandenburgerweg met zijn

vele namen die door elkaar gebruikt werden en het erf van *De Steene Camer* lag een strook grond van circa 50 m breed en 40 m diep welke tot 1949 (!) als boomgaard in gebruik bleef.

Op het 65 m brede erf van *De Steene Camer* stond behalve de boerderij met schuren en bergen ook nog een dubbele arbeiderswoning. Verder oostwaarts gaande lag een ongeveer 30 m brede strook bouw-/weiland, waarop nu de straat Bildzicht ligt. Op dit perceel werd dicht tegen de oostgrens ervan in 1807 de boerderij *Bieshaar* gebouwd welke de naam *Bildzicht* kreeg. Feitelijk had het *Bildzicht II* moeten zijn; de originele naam was afkomstig van de vierde boerderij op dit rijtje. De derde boerderij was eigendom van de erven Willem Jansz. en Neeltgen Cornelissen, echtelieden en had een perceelsbreedte van circa 25 m, compleet met bergen en verder getimmerte. Aansluitend aan dit erf volgde een strook bouw-/weiland ter breedte van ongeveer 35 m zonder opstal. Deze strook was eigendom van Anthonis Pauwels en Celigie Jansd. en had een oppervlakte van circa 1½ morgen. Op de hiernaast liggende strook grond van ongeveer 85 m stond de boerderij die ze bewoonden en die ook hun eigendom was. Deze strook van ± 3½ morgen was eigendom van het klooster Mariëndael buiten Utrecht en aan hen in erfpacht gegeven. De vijfde boerderij in de rij was eigendom van Evert Gijsbert en Jannichien Jans, maar deze stond op grond van dr. Cornelis de Goijer uit Utrecht. Deze naast Mariëndael gelegen grondstrook had een breedte van circa 45 m en een oppervlakte van ongeveer twee morgen, terwijl de opstallen bestonden uit het boerenhuis, een berg, twee schuren en een bakhuis. Verder oostwaarts lag een perceel bouw-/weiland ter grootte van ongeveer zeven morgen tot de eigendomsgrens van *Jagtlust* en ter afsluiting de 'wech nae Hees'. Bijgaande situatietekening kan het voorgaande verduidelijken.

De voorgaande en volgende gegevens zijn bijna alle te vinden in de 'Scabinale Acten van het Gerecht van Oostbroek en De Bilt'. Omdat deze akten een beeld geven van de bebouwing in die tijd en het wel en wee van de bewoners (eigenaren of huurders) vormen

ze een bron van informatie.

Het volgende verhaal wil met gebruikmaking van die gegevens aantonen hoe uit een van deze boerderijen een buitenplaats kon ontstaan, nl. *De Steene Kamer*, later *Meijenhagen* genoemd.

Kavel I

Boerderij *De Eijck* op vijf morgen grond langs de 1e Brandenburgerweg over een lengte van 355 m bij een breedte van 120 m. Vanaf 1630 tot zeker 1660 was Pauwel Theunisz. eigenaar. Op het erf stonden behalve het boerenhuis schuren en bergen naast een boomgaard. Vanaf 1660 tot 1747 ontbreken gegevens die kunnen aantonen waarom in dat laatste jaar Paulus Aartsen van den Hoeven zich eigenaar kon noemen. Bij een boedelscheiding op 14 maart 1760 blijkt zoon Dirk Pauwels van den Hoeven de boerderij van zijn vader Paulus Aartsen van den Hoeven geërfd te hebben. Reeds op 22 januari 1762 verkoopt Dirk het boerenhuis met bergen en schuren aan Cornelis van der Hoop, oud-raad ter Admiraliteit van Friesland, die het verworven bezit *Molensigt* noemde. Bij akte van 22 januari 1779 verkochten zijn zoons Gijsbert en Hendrik het erf met daarop vier nieuw getimmerde woningen (aaneen) met een morgen grond aan W. Verkerk. Op een openbare veiling verkopen de kinderen / erven Verkerk op 4 november 1820 een morgen grond met de vier huizen aan Hugo van Emmerik, winkelier in Utrecht. Per 1 september 1828 koopt hij *Molensigt* aan Hermannus van

Rheenen, metselaar te De Bilt, die tegen de achterzijde van de bestaande vier woningen nog een viertal bijbouwt. Bij de verkoop op 28 januari 1871 aan Simon Hermannus van Rheenen, timmerman te De Bilt, is er in elk geval sprake van acht huurders van een woning met schuur en tuin, alle zogenaamde eenkamerwoningen. Dit gehele complex werd in 1923 aan de gemeente De Bilt verkocht ten behoeve van aldaar geplande nieuwbouw. Op spectaculaire wijze kwam er een einde aan het bouwsel want in 1931 werden de woningen en schuren, gevuld met brandbaar materiaal (en ongedierte) in brand gestoken en vervolgens gesloopt. Een roemloos einde voor de *Steenen Kamers* zoals de volksmond ze noemde. De ondergrond verkocht de gemeente aan de NV Bredero's Bouwbedrijf ten behoeve van een te bouwen hoekcomplex van ruime opzet vergeleken bij vroeger.

Vanwege de herkenbaarheid en de curiositeit van de gemeentelijke brandstichting en ongediertebestrijding hebben we de gegevens van de Scabinale Acten (\pm 1630 – 1811) aangevuld met die van het kadaster.

We steken de Haechesteegh over naar de oostzijde en komen daar op een stuk bouw-/weiland ter grootte van \pm 2½ morgen zonder opstallen.

Kavel II

Dit perceel, grenzend aan de 1e Brandenburgerweg, is 2½ morgen groot en in gebruik als bouw-/weiland zonder opstallen. Samen met

perceel III (eveneens 2½ morgen) blijken de vijf morgen in de Oostbroekse Rekening van 1573 als volgt uitgegeven: „Jacob Jansz. gebruyct des convents Uythof de Steene Camer om f 50,- 's jaars.” De beide percelen blijken later in eigendom bij het Vrouwenklooster want in 1643 is perceel II in gebruik bij Claes van Daell en Hendrick van Dijck (mogelijk d'Eijck). Het perceel met een oppervlakte van 2½ morgen wordt in 1648 door Wessel van den Boetzelaere namens Vrouwenklooster verkocht aan Diderick de Leeuw, ontvanger van de 30e en 40e penning.

Kavel III

Tot 1638 is Nicolaes van Coesvelt (een bekende naam!) eigenaar van de andere helft van de bij II genoemde vijf morgen waarop het huis staat. De erven laten de bezittingen van Nicolaes in 1638 estimeren door schout en schepenen van Oostveen. In 1645 verkoopt zoon Jacob van Coesvelt de strook van 2½ morgen (zonder het huis) aan Diderick de Leeuw. Jacob was burger van Utrecht en gehuwd met Maria Tellaers. Op 25 februari 1646 verkoopt Teunis Willems het huis, de schuur en bergen, door hem bewoond en gebruikt, aan Diderick de Leeuw, die de ondergrond reeds bezat.

Ik wijs erop dat van een buitenplaats nog geen sprake is, het is nog een boerderij en als zodanig in gebruik bij Teunis Willems. De Leeuw koopt ook diverse percelen tussen de Groenekansweg en de Looydijk van hem, maar deze zijn in dit verband niet interessant. Wel van belang is de aankoop door De Leeuw van kavel V, boerderij op ± een morgen grond van de erven van Willem Jansz. en Neeltgen Cornelis. Door deze aankoop is er de mogelijkheid om alle boerenwerk en gebouwen van *De Steene Camer* over te brengen naar de hofstede op kavel V en het stenen huis te verbouwen tot buitenplaats. Wanneer De Leeuw daarmee is begonnen blijft onbekend want alles blijft tot 23

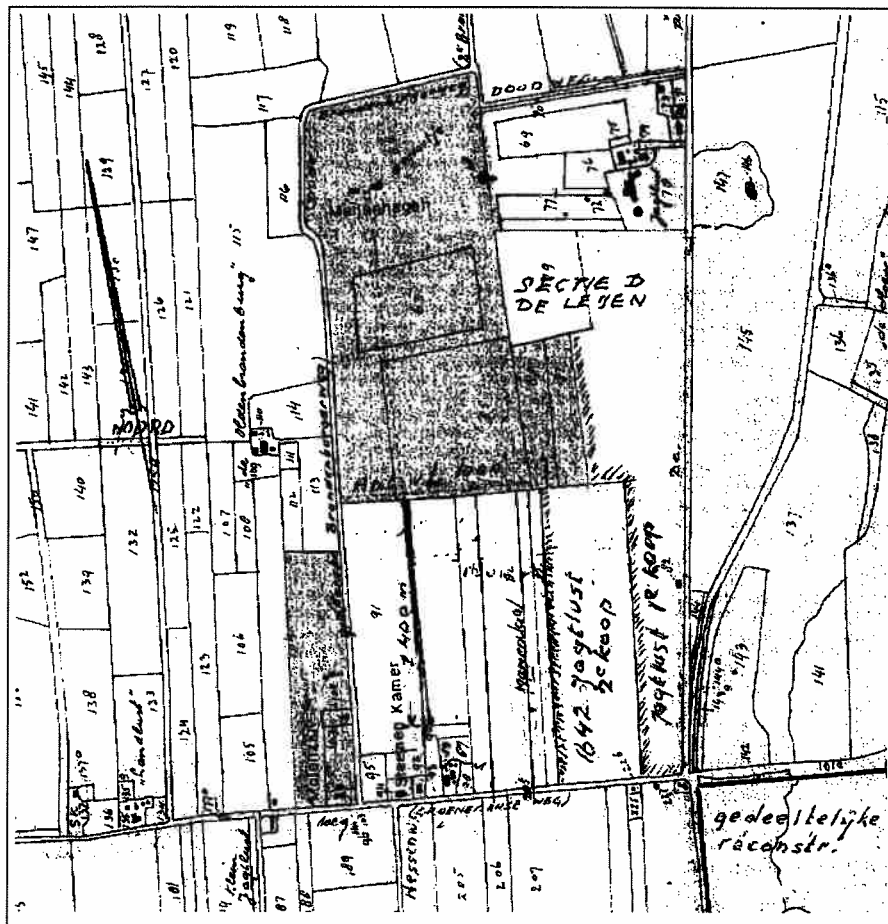
november 1759 nagenoeg onveranderd in het bezit van zijn nakomelingen. Koper is dan Cornelis van der Hoop (zie kavel I), die eerst nog op 22 december 1758 uit de erfenis een lange smalle strook grond (geer) aankoopt voor de aanleg van een uitweg van *Meijenhagen* naar de Groenekansweg. Dankzij de in het gemeentearchief bewaard gebleven tekening van landmeter Back weten we de zuidgrens van *Meijenhagen* te bepalen. Deze zuidgrens is de noordgrens van het goed *De Steene Camer* en ligt op ± 410 m uit het achtererf van het huis.

Na het overlijden van Van der Hoop blijken zijn zoons geen belangstelling te tonen voor het Biltse bezit; alles wordt verkocht. Daartoe behoorden ook de oostelijk van *De Steene Camer* gelegen kavels, die door hun vader waren aangekocht. Zoals Diderick de Leeuw na 1655 de boerenwerkzaamheden verplaatste naar de boerderij op kavel V, zo handelde in of na 1766 ook Corn. van der Hoop door het boerenbedrijf over te hevelen naar kavel VIII. De boerderij van Willem Jansz. verdwijnt uit beeld.

Uit de verkoopakte d.d. 1 april 1780 in de Transportregisters van het Gerecht blijkt bovendien dat *De Steene Camer* van naam verwisselde en dan *Meijenhagen* wordt genoemd en overgaat in handen van Jan Hovy, commissaris der stad Amsterdam. Hovy is dan eigenaar van de Buitenplaats en Hofstede

„een wooninge so voor den tuynman als melkmeid”, gebouwd door Cornelis van der Hoop in ± 1765, foto 1966, afgebroken 1967.

Molenzigt, Meijenhagen, Steenen Camer op kadastrale grondslag van 1830 (niet op schaal !)

Meijenhagen met alle bijbehorende gronden, een koetshuis en stalling, alsmede een woning voor tuinman en melkmeid. Ook de kavels IV, V, VI en VII behoren tot de aankoop. Daarvan is de hofstede met huizinge op kavel VII interessant omdat blijkt dat Corn. van der Hoop deze boerderij de naam *Bildsigt* heeft gegeven. Van 1792 tot 1826 is Johan Wolters van de Poll eigenaar van het voorgaande, opgevolgd door Willem Die-mont tot 1843 en daarna is de registratie van het kadaster eenvoudig na te gaan. Tenslotte willen we de kavels II en III nog even onder de loep nemen want tot ongeveer 1650 wordt bij de aankopen van Diderick de Leeuw steeds gesproken van 'omtrent vijf morgen land'. Ook wordt dat aangeduid met (2 x) 'ruim 2½ morgen land of strook' terwijl we ver boven die vijf morgen uitkwamen toen we eenmaal wisten waar de uiterste grens van *Meijenhagen* (Tuindorp) moest liggen. De oplossing is bij de verkoop in 1759 te vinden: de boomgaard op de hoek en het huis met koetshuis en woningen ligt op 1 morgen

370 roe en daarachter liggen de landerijen van totaal 4 morgen 399 roe (1 morgen = 600 roe, 1 roe = 14 m² en 1 Rijnlandse morgen = 8516 m², red.).

Kavel IV

Ten oosten van *De Steene Camer* lag omstreeks 1655 een strook bouwland ter grootte van ± twee morgen zonder opstallen. De breedte was ongeveer 50 meter bij een diepte van ongeveer 410 meter zoals we bij kavel III hebben gezien. Ook nu is de opgegeven oppervlakte van twee morgen beduidend kleiner (± 4500 m²) dan de door ons berekende 50 x 410 m². Uit vergelijkingen is echter gebleken dat boomgaarden meestal niet in de opgegeven grootte zijn begrepen. Overigens is het erg moeilijk vast te stellen wie in 1655 gebruiker was van dit stuk grond. Vrij zeker had het Vrouwenklooster na overdracht door Oostbroek de oudste papieren. Deze twee morgen vinden we genoemd in de transportakte van 22 december 1758 waarin Christiaan Sanderson, de

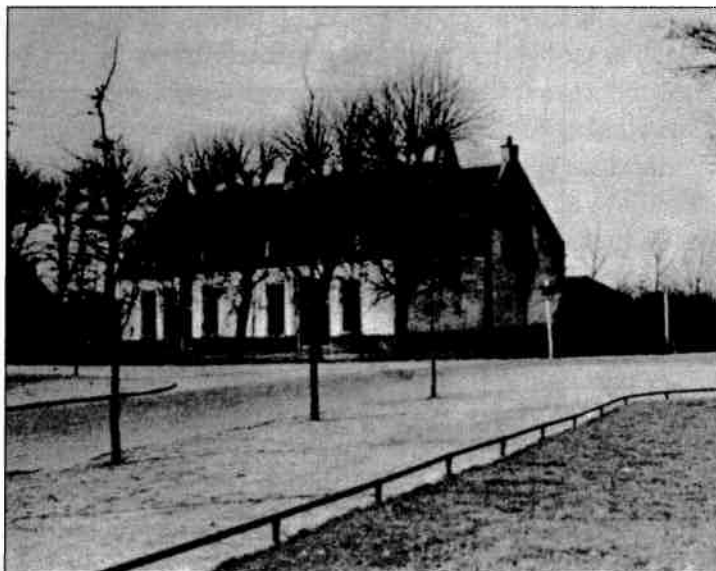
Biltse schout, een hofstede (kavel VII) met meer grond verkoopt aan Cornelis van der Hoop, een naam die we reeds kennen. Sanderson had die hofstede op 7 juli 1751 gekocht van Jan Claess Staell, die toen zelf de hofstede op kavel VII bewoonde. Na het overlijden van zijn ouders had hij als oudste zoon bij boedelscheiding in 1724 de boerderij en grond verkregen. Zijn ouders hadden de hofstede in 1689 gekocht van de erven van Arien Pieters van Houven en Adriaantgen Paulus. Hoewel door de familie Staell gronden werden aangekocht tussen 1689 en 1751, waren naar onze mening deze twee morgen daar niet bij inbegrepen. Diderick de Leeuw noch Willem Jansz. (kavel V) hebben het stuk land in eigendom gehad. Via de rekeningen van het Vrouwenklooster is het ons ook niet gelukt dit raadsel op te lossen. Mede door opgaan in grootgrondbezit gaan vaak plaatsbepalende gegevens verloren. Na het overlijden van Cornelis van der Hoop verkopen de erven samen met andere kavels ook dit stuk grond aan Jan Hovy (1780), die op zijn beurt alles verkoopt aan Johan Wolters van de Poll (1792-1826). Van de Poll laat in 1807 op de westelijke helft van de twee morgen een boerderij bouwen die wij tot ongeveer 1959 gekend hebben onder de naam *Bildsigt* of boerderij *Bieshaar*. De in het gemeentearchief bewaarde eerste steen heeft als tekst:

HENDRIK VAN DE POLL
 OUD 14 JAAR
 DE EERSTE STEEN GELIJT
 DEN 16 JULIJ A° 1807

De ernaast liggende weg bewaart de naam en heet officieel Bildzigt naar een der eerste vermeldingen.

Kavel V

Deze kavel is slechts een morgen groot met een frontbreedte van ongeveer 21 m bij een diepte van ± 410 m. Het voorste gedeelte is boomgaard waarin een boerenbehuysing

Molenzigt, later in de volksmond "de Stenen Kamers" genoemd. Complex van 8 woningen kort voor de verdwijning in 1931

met bergen en schuren staan. Omstreeks 1650 is Neeltgen Cornelis, weduwe van Willem Jansz., eigenaresse en bewoonster. Willem Jansz. is voor 1630 overleden en schijnt een bijzondere rol in de kloostergeschiedenis te hebben gespeeld. Hij komt in de rekeningen voor als „onsse bouman” hetwelk zou kunnen betekenen dat hij een echte kloosterboer was, niet door de paar morgen aan de Bisschopswetering maar door de ruim 40 morgen die hij bewerkte in het Buurveld. We hebben het vermoeden dat Willem Jansz. bij zijn leven op *De Steene Camer* woonde en eigenaar was, opgevolgd door zijn oudste zoon Anthonis (Teunis) Willems, die het huis kocht na het overlijden van zijn vader. De Scabinale Acten beginnen omstreeks 1630. Na het overlijden van Neeltje Cornelis verkopen de erven bij akte van 18 augustus 1655 de boerderij op een morgen grond aan Diderick de Leeuw, die *De Steene Camer* bezit. Behalve de boerenbehuysing met bergen en schuren staat er op het erf ook een 'huyscken' dat verhuurd is en waarvan de koper de huur moet continueren. Dit huisje zal qua grootte wel tot de categorie arbeiderswoning behoord hebben. De boerderij blijft tot omstreeks 1689 nog bewoond door Gerrit Willems Malecontente (!), een nazaat van Willem Jansz. en vervolgens door Weijnand Aris. Door de aankoop in 1655 zal de boerderij van Willem Jansz. wel het boeren-

bedrijf hebben overgenomen van *De Steene Camer* en groeide de laatste uit tot uitsluitend buitenplaats. Omstreeks 1760 worden er in het onderhavige gebied vele aankopen gedaan door Cornelis van der Hoop. Die aankopen beginnen met de kavels IV, VI, en VII in 1758, vervolgens de kavels II, III en V in 1759 en kavel I in 1762. Hij heeft daarmee drie boerderijen in bezit gekregen waarvan die op kavel I al spoedig wordt afgebroken en vervangen door vier woningen. In 1702 vinden we nog een vage mededeling dat de oude boerderij van Willem Jansz. nog in bedrijf zou zijn, maar daarna verdwijnt deze uit beeld tot de verkoop in 1759 aan Van der Hoop. Als zijn erven in 1779/80 alle bezit verkopen wordt de boerderij van kavel V niet meer genoemd. Voor we verder gaan met de geschiedenis van de volgende boerderij willen we de aandacht vestigen op de oostgrens van kavel V, de voormalige boerderij van Willem Jansz. Het spreekt vanzelf dat er nogal wat rekenwerk aan te pas kwam om de kavelbreedtes vast te kunnen leggen, want die werden oudtijds niet vermeld. De aankoop van een lange geerstrook van ± 410 m lengte in 1758 door Cornelis van der Hoop bracht uitkomst. Het werd mogelijk om de breedte van een morgen oppervlak op ± 21 m vast te stellen voor het gedeelte ten oosten van de 1e Brandenburgerweg. *De Steene Camer* beslaat $6\frac{1}{2}$ morgen (kavels II en III), kavel IV is twee morgen en V, die van Willem Jansz, is één morgen. De oostgrens van de laatste ligt dus op $9\frac{1}{2} \times 21$ meter ofwel ± 200 m van de 1e Brandenburgerweg. Dit is ook de enige grens die we terug kunnen vinden op de primitieve eerste kadastrale kaart van 1830. Deze lijn is zelfs nog steeds zichtbaar aanwezig en te zien vanaf de Antonie van Leeuwenhoeklaan kijkend in zuidelijke richting langs de hoge heg van de begraafplaats (de oostgrens) en de achtertuinen van de huizen aan de Beatrixlaan.

Kavel VI

Deze kavel bouwland is $1\frac{1}{2}$ morgen groot en heeft een frontbreedte langs de weg van ± 32 m, zonder opstallen. Op 4 juli 1638 verkoopt Cornelis Peters Geijling 'omtrent één morgen' bouwland aan de kinderen van Jan Reijers,

later zal blijken dat dit bouwland $1\frac{1}{2}$ morgen groot is. Deze kinderen bewonen en gebruiken de aansluitende kavel VII, groot $3\frac{1}{2}$ morgen met een frontbreedte van ± 75 m, oostelijk ernaast. Deze Jan Reijers en zijn 7 kinderen zijn op deze plaats al in 1642 spoorloos verdwenen en Tonis Pauwels heeft hun plaats ingenomen. In genoemd jaar koopt Johan van der Nijpoort, oud-burgemeester van Utrecht en eigenaar van de Uithof te Nieuwveen (*Jagtlust*), een stuk grond van zeven morgen 400 roe (kavel IX), aan de westzijde grenzend aan de eigendom van Tonis Pauwels en aan de oostzijde aan zijn eigen grond. De laatste genoemde vinden we ook in de akte van 1655 waarbij Diderick de Leeuw de boerderij van Willem Jansz. koopt, zij het dan echter oostwaarts. Daar de kavels VI en VII meest tegelijk worden genoemd zullen we ze niet afzonderlijk behandelen. In augustus 1670 vinden we de ingeschreven akte van deling van 7 juni 1670 door het overlijden van Anthonis Pauwels van Eijck den outsten en zijn vrouw Celië Jansd.

Uit die deling blijkt dat Adriaen Peters Hoeve, gehuwd met Adriaentgen Pauwels, het boerenbedrijf krijgt, bestaande uit $1\frac{1}{2}$ morgen vrije allodiale grond (= eigen grond, red.) en $3\frac{1}{2}$ morgen erfpachtgrond van het convent Mariëndael buiten Utrecht waarop het boerenhuis met bergen, schuren en bakhuis (resp. kavels VI en VII).

Uit een transportakte van 30 juni 1689 blijken Arien Pieters van Houven en Ariaentgen Paulus overleden en verkopen de erven aan Claes Jansz. Staell de eerder genoemde boerderij en grond. Als burens worden opgegeven: oostwaarts de erven van dr. De Goijer en westwaarts Gerrit Willems Malecontente, thans bewoond en gebruikt door Weijnand Aris 't Hooft. In november 1702 koopt Claes Jansz. Staell drie morgen grond aan uit het bezit behorende bij *Meijenhagen* echter niet aan de Bisschopswetering liggend. Een eerdere aankoop op 2 februari 1699 van $4\frac{1}{2}$ morgen van mr. Simon de Wijs lijkt te grenzen aan de voorgaande aankoop en gedeeltelijk te bestaan uit de twee morgen van kavel IV. Op 24 februari 1724 is er een boedelscheiding na het overlijden van Claes Jansz. Staell en Nellichie Peters Koets waarbij Jan Claesz. Staell alle

vaste en roerende goederen krijgt door de overledenen bewoond en gebruikt. Jan is mondig, zijn broers Peter en Cornelis echter niet. Bij de hofstede hoort vijf morgen grond, waarvan 1½ morgen allodiaal en 3½ morgen erfpachtgrond van Mariëndaël plus nog vier morgen achter de boerderij en omtrent drie morgen ervoor, gedeeltelijk aansluitend op het vorige. Maar de jonge Jan heeft moeite om het hoofd boven water te houden want ook de ouder wordende broers zullen wel hun deel opeisen zodat er geld geleend wordt, voor het laatst in 1750. Dan is het afgelopen want op 7 juli 1751 koopt de Biltse schout Christiaan Sanderson alles op waaronder de twee morgen van kavel IV. Lang hield hij het goed niet onder zich, op 22 december 1758 verkoopt Sanderson zekere hofstede met huysinge, bergen, schuren en bakhuis en verder getimmerte staande op 3½ morgen erfpachtgrond van Mariëndaël. Verder behoorden er nog 1½ morgen (VI) naast de 3½ morgen (VII) bij en de twee morgen (IV) west van Willem Jansz. en vijf morgen noordwaarts bij *Meijenhagen*. De koper was de al eerder genoemde Cornelis van der Hoop die in 1759 *De Steene Camer* (III) en de boerderij van wijlen Willem Jansz. (V) overnam van de erven van wijlen Diderick de Leeuw. Daaraan voorafgaand had Van der Hoop in 1758 nog een ± 410 m lange smalle geerstrook gekocht van de erven De Leeuw voor de aanleg van een weg vanuit zijn bezit *Meijenhagen* regelrecht naar de Groenekanseweg. Aan de oostzijde ervan lagen de twee morgen van Sanderson. We laten Cornelis van der Hoop even in het rustig bezit van al zijn landerijen maar komen er wel op terug om eerst langs de Bisschopswetering verder oostwaarts te kijken.

Kavels VIII en IX

De resterende kavels tot de Zoesterwech zijn nimmer in het bezit van Van der Hoop geweest. Kavel VIII groot twee morgen, was in 1670 eigendom van dr. Cornelis de Goijer. In genoemd jaar verkopen Evert Gijsberts en zijn vrouw Jannichie Jansd. op 22 mei de op die grond aanwezige boerderij met berg, twee schuren en bakhuis aan Jan Gerrits de Waal. Hoewel later nog wel sprake is van de erven De Goijer ontbreekt evenals bij De Waal vol-

doende zekerheid tot een logisch vervolg. Datzelfde is het geval met kavel IX, de aankoop in 1642 door Johan van der Nijpoort van zeven morgen 499 roe. Op deze grond staat de boerderij van Peter Tonnissen die in het grootgrondbezit van *Jagtlust* in het niet verdwijnt. Meer bebouwing op dit deel langs de noordzijde van de Bisschopswetering is er niet: zes boerderijen of boerderijtjes op een rij ! In dat rijtje blijkt echter na het overlijden van Cornelis van der Hoop wel veel veranderd of zelfs geheel verdwenen te zijn.

Uit de estimatie van 19 oktober 1779 door schout en schepenen op verzoek van de executeurs testamentair Gijsbert en Hendrik van der Hoop is dat op te maken. Ook de op 1 april 1780 ingeschreven transportakte spreekt duidelijke taal. De heer Jan Hovy, commissaris der stad Amsterdam is de koper van:

„1 De buitenplaats en hofstede genaamd *Meijenhagen* met deszelfs nieuw uit de grond gebouwde huizinge met verscheidene boven- en benedenkamers mitsgaders twee nieuw uit de grond gebouwde vleugels, koetshuis en stallinge,

2 Een wooninge so voor den tuynman als melkmeid, (aan de 1e Brandenburgerweg, tot 1967 de nrs. 25-27) en verder met alle plantagien, bossen en tuinen door de heer overledene zelf gebruikt.

3 De hofstede met huis, berg en verder getimmerte met omtrent acht morgen land, genaamd *Bildsigt*, in huur gebruikt door de weduwe van Hendrik van Voorst,

4 De huizinge genaamd *De Steene Kamer*, tot drie woningen verbouwd en met de schuur erachter. Dit alles tezamen is 40 morgen groot”.

Uit deze akte blijkt dat Van der Hoop de namen *Steene Kamer* en *Meijenhagen* heeft verwisseld en de boerderij op erfpachtgrond van Mariëndaël de naam *Bildsigt* heeft gegeven. Die erfpacht van f 30,- is ook de nieuwe koper nog steeds verschuldigd.

Hovy verkoopt in 1792 het voorgaande bezitsdeel aan Johan Wolters van de Poll, die tot zijn overlijden in 1826 eigenaar blijft. Zelf bewoont hij het huis *Jagtlust* en verhuurt *Meijenhagen*. Van alle oude boerderijen is dus *Bildsigt* nog overgebleven en deze haalt zelfs de 19e eeuw ! De afbraak vermoeden we

omstreeks 1810 doordat op de oostelijke helft van kavel V een nieuwe boerderij wordt gebouwd. De familie Van Voorst verhuisde naar de nieuwe boerderij met bakhuis, bergen en een grote vrijstaande schuur. Bij de veiling van *Jagthust* en *Meijenhagen* in 1882 blijkt Jan van Voorst nog huurrecht te hebben tot 1888, bij eerdere beëindiging ook geldend voor Willem Bieshaar en Neeltje van Voorst, die in 1883 de hofstede kochten van mevrouw de weduwe Van den Bosch. De boerderij werd in 1959 gesloopt, waardoor er een einde kwam aan een 'boerderijperiode' van enkele eeuwen.

In de N. dorpskerk vindt u een grafsteen van THEUNYS PAUWELS VAN EYCK 1658 waarop een wapenschild met drie eiken. Behalve de bij kavels I en VII genoemde Anthonis Pauwels en Pauwel Anthonis komen de namen voor nabij de Amersfoortseweg bij de boerderij *De Eyck*, dan echter met de toevoeging 'in't eykenhoudt'. Of er tussen de Pauwels aan de Groenekanseweg onderling of met de bewoner van *De Eyck* familieverband bestaat, heb ik niet onderzocht. Hoofdzakelijk was de bebouwing langs dat stukje Bisschopswetering / Groenekanseweg.

OUDE ANSICHTEN IV

Hotel Poll in vuur en vlam

Jan van der Heijden

Maandag 5 april 1886

Om half één 's nachts luidt de brandklok. Brand! En nog wel midden in het kleine dorp. Op de slaapkamer van de dienstboden van Hotel Poll is het vuur begonnen. Het logement met woonhuis en stallen is pas drie jaar oud, gebouwd op de fundamenten van een eeuwenoude herberg, die onder andere ook 'Het Roode Hart' geheten heeft. De leden van de vrijwillige brandweer haasten zich naar de plek des onheils. Binnen tien minuten is de ploeg van de zogenaamde 'waterleidingbrandspuit' ter plaatse. Ja..., ons dorp telt twee brandweerploegen. Het 'gewone' korps bedient als vanouds de met handkracht aangedreven waterpomp. Voor het bluswerk kan beginnen moet eerst de pomp met de benodigde slangen uit de stalling bij de Dorpskerk worden gehaald. Vervolgens moet een sloot of ander open water worden gezocht voor het benodigde bluswater. Dat kost tijd. Sinds drie jaar is het echter mogelijk brandslangen aan te sluiten op de nieuwe waterleiding. Die loopt van Soestduinen via De Bilt naar Utrecht om de stad van drinkwater te voorzien. Deze nieuwe vorm van brandbestrijding wordt door een aparte ploeg

brandweerlieden uitgevoerd. De 'waterleidingbrandspuit' is vandaag snel gebruiksklaar en men is de brand binnen een half uur meester. De brandschade beperkt zich hoofdzakelijk tot de bovenste verdieping. Een geluk voor hotelhouder Kornelis Jacobus Poll. Zonder de waterleidingspuit was het pand waarschijnlijk verloren geweest.

Zondag 13 april 1958

De zondagmorgenrust wordt plotseling verstoord door het loeien van de sirene. Brand! Als de sirene enige tijd door blijft loeien weten de leden van de vrijwillige brandweer dat het een uitslaande brand is. Met nog meer vaart haasten zij zich naar de brandweerkazerne aan de Nieuwstraat, waar de brandweergagens met motorspuiten voor gebruik gereed staan. Ook vele anderen reppen zich naar de Nieuwstraat. Ramptoeristen!. Zoals gewoonlijk staan ze startklaar om de brandweergagens fietsend of hollend te volgen. Het materieel van de brandweer is beduidend beter dan in 1886; aangekomen bij Hotel Poll zien ze echter dat het pand ditmaal niet te redden is. Door een felle oostenwind grijpt het vuur snel om zich heen. Uit Bilthoven,